

SANKT JOSEPH SØSTRENES FØRSTE KLOSTER

Det første kloster

Det var en klar, sollys Efterårsdag, at den der skriver dette kom gående ned ad Bredgade i København, for i dette Byens fornemmeste og stilfuldste Kvarter at søge de gamle, forfaldne Levninger af det første Kloster i Nutidens Danmark.

Mellem Garnisonskirkens nedlagte Kirkegaard og den høje, 4-etages Bygning på Hjørnet fandt jeg, hvad jeg søgte – et lille, lavt Baghus, hvis eneste Beboelseslejlighed laa halvt under Jorden, mens den øverste Del af Huset, en eneste etage, var indrettet til Pakrum, uden Vinduer, kun med en Dobbeltlem ud mod Gaarden. Med Kirkegaarden på den ene side, laa den altsaa virkelig der endnu ligesom for 60 Aar siden, den gamle Klosterbolig, fugtig og gemt, forfalden og glemt, mens alt omkring den i Tidens Løb er blevet fornyet. Forsynet har, tænkte jeg, holdt sin Haand over dette Sted, der er helliget ved vore første Sankt Joseph Søstres Savn, Kampe og Lidelser.

Gennem Kunsthandlerens Butik på Hjørnet naaede jeg ad en lang Gang, ned ad en lille Trappe ind i de lavloftede Kælderrum, som nu er sammenbygget med Forhuset, men

hvortil der for 60 Aar siden maa have været fri Adgang fra Bredgade, den Gang kaldet Norgesgade.

En fugtig, muggen Luft slog mig i Møde og føltes klam og kold i Modsætning til den klare, friske Efteraarsluft udenfor. Den unge Pige, som viste mig Vej, fortalte mig, at hvis man ikke Dag og Nat havde et Vindue aabent, vilde man ikke kunne udholde at være der, saa fordærvet blev luften i Løbet af kun et Par Timer; Kælderen benyttedes som Oplagsrum for Kunsthandelen. Jeg befandt mig i et lille, temmelig lyst Kælderværelse, som paa ingen Led maalte mere end 3-3½ Meter. Et temmelig stort Vindue, hen ved en Meter i Kvadrat, vendte ud til Kirkegaarden. Søstrene har bogstavelig ligget i Højde med de døde; thi Gravstenene derude var netop i lige Linje med mit Hoved, som jeg stod og saa ud gennem de smaa gammeldags, blyindfattede Glaskvadrater.

Jeg fandt to saadanne Værelser, omtrent lige store. Døren til det ene var borte, og jeg kunde af Karmens mange Lag Maling skønne, at den ikke havde været paa plads i adskillige Aar – ja, vel sagtens ikke i de sidste 60 Aar, tænkte jeg, idet jeg fandt min Glæde i at konstatere ud fra de gamle, haandskrevne Optegnelser, som jeg havde hos mig, at Søstrene straks efter deres ankomst havde maattet ”løfte den ene Dør af og erstatte den med et Gardin”, da der ellers ikke var Plads til to Senge. At disse to Værelser havde været Søstrenes Soveværelser, kunde jeg ikke tvivle om. ”Quatre petites pièces” – fire smaa Værelser, berettede de gamle gulnede Optegnelser knapt og troværdigt. ”Det første”, fortsatte de, ”var en lille Korridor, som tjente dem til Taleværelse”. Jeg fandt ogsaa denne,

som man altsaa med rørende Beskedenhed og Nøjsomhed har kaldt for et Værelse: en lille mørk Kældergang, der var højst 1½ Meter i Bredden og vel dobbelt saa lang. En Dør førte ud til den før omtalte mørke, fugtige Gaard – paa Søstrenes Tid har der dog rimeligvis været en aaben Plads foran Huset; et eneste Trin har udgjort baade Hoved- og Køkkentrappe, og ad denne ”Trappe” er Søstrenes Venner, de fremmede Diplomater og siden nogle fromme, protestantiske Damer, blevet indladt i dette saakaldte Taleværelse og bragt til Sæde paa – Rejsekasserne, som stod langs den ene Væg og udgjorde Værelsets hele Bohave.

Ogsaa det fjerde Værelse, som i Modsætning til de andre smaa Rum benævnes ”fort étroite” – meget snævert, fandt jeg, omend først efter nogen Søgen. Det var nærmest ved et Tilfælde, at jeg gennem et Hul i en aflaaet Dør paa den anden side af ”Taleværelset” skimtede Lys. Jeg fik Husets gamle, støvede Vicevært til at lukke op – han lignede selv et stykke gammel Fortid, og jeg saa ind i et i Sandhed ”fort étroite” Rum! Det var ikke meget bredere end Kældergangen udenfor. Højt oppe, næsten ved loftet, sad to bitte smaa Vinduer, som kun yderst sparsomt gav Lys til det lange, smalle Rum, der nu var stablet fuldt af al Slags gammelt Skrammel.

- ”Ja, her var der engang Hestestald”, berettede den gamle Mand. ”Det vil sige,” føjede han forklarende til, ”her kunde da kun være én Hest ad Gangen, og den maatte da gaa baglæns ud af stalden! Men siden Hesten flyttede, har her nok ikke boet nogen!” – Eller, tænkte jeg, siden Søstrene flyttede, har kun en Hest kunnet finde sig til Rette

i dette Rum, og siden har overhovedet intet levende Væsen villet tage til Takke dermed. I de to Soveværelser har der dog senere boet en gammel Mand, som efter Viceværtens Udsagn ”rigtignok døde af Gigtfeber!”

Men her, i dette mørke, snævre Rum, som de gamle Optegnelser med naiv Alvor betegner som *Refektorium* og *Kommunitetssal*, her var det altsaa, at de fire første Søstre tilbragte den meste Tid af Dagen, her spiste de og her – sultede de! Her bad de deres Bønner og læste deres Dagtider. Her krøb de sammen om deres eneste Bord; frysende i den kolde, fugtige Luft har de ofte siddet her i halvmørket, mens regnen har pisket udenfor paa Kirkegaarden og er sivet ind og drevet ned ad Væggene.

Billedet af denne første Klosterbolig, som jeg Træk for Træk havde faaet draget frem af Fortidens Mørke og identificeret med de gamle Udsagn, var nu næsten fuldstændigt. Endnu omtaltes ”et meget lille Køkken, hvor kun to, højst tre Personer ad Gangen kunde faa Plads!” – Jeg fandt Husets eneste Skorsten langs Ydermuren i det ene Soveværelse og sluttede, at en del af dette Værelse har været skilt fra til Køkken, og at samme Værelse netop derved var blevet saa meget mindre end det tilsvarende, at Døren maatte løftes af for at skaffe Plads. Yderst diminutivt har dette Køkken været, men selve dets Lidenhed har dog næppe været en Ulempe for Søstrene, som efter hvad der fortælles, kun ejede én Gryde, stor nok til to Søstres Portion, saa at man kun kunde koge Mad til to Personer ad Gangen. Min Antagelse med Hensyn til

Køkkenets Plads stemte ogsaa overens med, at en af ”de første fire”, Søster Anna-Sofie, da Gigten paa hendes gamle Dage plagede hende, gerne sagde: ”Ja, den fik jeg i Kælderen, hvor min Seng stod langs Ydermuren og med Fodenden under Vasken!” – d.v.s. kun ved en Brædevæg skilt fra Vandrøret og Vasken i det tilstødende Køkken.

Mit besøg var endt, men jeg havde svært ved at forlade det lille ”Kloster”, saa skummelt og fugtigt der end var. Det var for mig, som stod jeg paa et helligt Sted. Hvilke Ofre var her ikke blevet bragt, og hvilke Skuffelser, Savn og Lidelser har her ikke været taalt!

Et Øjeblik var det, som jeg saa dem for mig dernede i Halvmørket: Priorinden, *Søster Anna-Therese*, hun, som aldrig forvandt Rejsens Strabadser og aldrig vænnede sig til det danske Klima; hun var altid syg og blev efter 7 Aars Forløb kaldt tilbage til Frankrig. *Søster Stefanie* med det smalle, blege Ansigt, som var mærket af den astmatiske Lidelse, der brød frem hin Uvejrsnat inden Ankomsten til København, og som hun kæmpede imod og holdt nede i over tyve Aar. *Søster Placide*, den rolige, stærke Sjæl, som altid vilde bære de største Byrder, og som ogsaa senere kom til at tage den største Opgave op; hun døde i Aaret 1895 som Priorinde for Sankt Joseph Hospitalet i København. Og endelig *Søster Anna Sofie*, den lille ivrige, utrættelige Søster med de smaa, sorte Øjne og det stærke, gennemtrængende Blik, som altid lynede af Mod og Iver!

Men nu er de jo for længst borte alle fire, det var kun i Tanken, at jeg saa dem for mig. Og dog var det mig, som om jeg havde haft et personligt Møde med en fjern Tid, en Tid, som syntes mig bedre og stærkere end vor. Og da jeg

forlod den fattige Kælder, var det med en Bøn paa Læberne: Herre, giv os Mod og Kraft og Troskab som disse!

Efter de første fire Søstre var der imidlertid i Aarenes Løb fulgt en talrig Generation, som trofast fortsatte Kampen i Kærlighedens Tjeneste. Det varede ikke længe, før baade det praktiske og ideelle Hensyn førte til, at man oprettede en selvstændig Ordensprovins i Danmark med Søster Marie de Jésus som første Provinsialpriorinde. Faa Aar senere, i 1871, fik Provinsen sit eget Noviciat; dette havde i mange Aar haft til Huse i Klosteret på Toldbodvej; men efterhaanden som Tilgangen til Kongregationen forøgedes, blev Pladsen her for knap, og i Aaret 1895 købtes ude paa Strandvejen en større Villa, som indrettedes til Noviciatshus. I 1904 blev den nedrevet og erstattet af det store, smukke Seminarium, som med sin røde Klostermur, sin Klostergaard og sine Buegange vækker megen Opmærksomhed og for mange er en kærkommen Mindelse om den tid, da Klosteret og dets Beboere saa at sige hørte med til vort lille lands Fysiognomi.

[RAMSING, HEDEVIG UTKE]:
Spredte Træk af Sankt Joseph-Søstrenes Historie.

Ved H.U.R. Anden udgave. Trykt som manuskript. Bogtrykkeriet "Ekstra" 1939. 128 s. Illustr. Heftet. s. 59-65; 118-119

De fire første søstre

*Søster. Anna-Therese, Søster Stefanie,
Søster Placide og Søster Anna Sofie*

udsendt fra Chambéry, Frankrig 11. maj 1856 af
Moder Marie Felicitas